

**ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
СТІЙКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ
НА ЗАСАДАХ ПРАКСЕОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

Островський Олександр Олександрович

доктор філософії,

доцент кафедри філології,

Закарпатський угорський університет імені Ф. Ракоці II

м. Берегове, Україна

Сучасні трансформації суспільства, науки, техніки й технологій безпосередньо позначаються на характері професійної діяльності вчителя-філолога, актуалізуючи необхідність перегляду його професійних функцій та компетентностей. Сьогодні успішна педагогічна діяльність передбачає не лише належний рівень фахових і мовних знань, а й мобільність, креативність, комунікативність, здатність самостійно приймати рішення та постійно вдосконалювати власну професійну компетентність. Особливого значення ці якості набувають в умовах воєнного стану. Адже система освіти змушена функціонувати в ситуації постійної невизначеності, змінювати усталені формати роботи та водночас забезпечувати безперервність освітнього процесу.

За таких обставин професійна підготовка майбутніх учителів філологічних спеціальностей потребує оновлення не лише змісту, а й способів організації освітньої діяльності. Одним із ресурсів, що дає змогу гнучко реагувати на такі виклики, є *цифрові технології*. Їх використання створює можливості для організації навчання в різних форматах, підтримки постійної комунікації між учасниками освітнього процесу, забезпечення доступу до навчальних матеріалів, організації самостійної роботи та оперативного отримання зворотного зв'язку. У мовній освіті цифрові технології відкривають додаткові можливості для розвитку мовленнєвих умінь, міжкультурного розуміння, професійної комунікації та різних форм індивідуальної й групової взаємодії.

Варто сказати, що використання цифрових інструментів не гарантує якості професійної підготовки. Важливим є те, наскільки доцільно, послідовно й педагогічно обгрунтовано вони використовуються відповідно до мети навчання та конкретних професійних завдань. Саме тому особливого значення набуває *праксеологічний підхід*, орієнтований на результативність діяльності, раціональне використання ресурсів і

пошук найбільш ефективних способів досягнення поставленої мети. У такому контексті поєднання цифрових технологій із практико-орієнтованою спрямованістю професійної підготовки може розглядатися як важливий чинник її стійкості в умовах воєнних викликів.

Проблематика використання цифрових технологій в освітньому процесі та професійній підготовці майбутніх педагогів активно розробляється в сучасній науковій літературі. Зокрема, Р. Годвін-Джонес (R. Godwin-Jones) [1] звертає увагу на можливості цифрових і мобільних технологій у розвитку мовних навичок та культурного розуміння, підкреслюючи їхній потенціал для розширення меж мовної освіти. У сучасних умовах цей потенціал набуває особливої ваги, оскільки цифрові технології можуть підтримувати освітній процес навіть тоді, коли традиційна організація навчання є ускладненою або тимчасово неможливою [2]. Цифрові ресурси забезпечують доступ до навчальних матеріалів, підтримують комунікацію між викладачами та здобувачами освіти, дають змогу організовувати самостійну й групову роботу, здійснювати поточний контроль і забезпечувати зворотний зв'язок. Для майбутніх учителів філологічних спеціальностей цифрові технології відкривають широкі можливості для мовної та мовленнєвої підготовки. Вони дають змогу:

- працювати з автентичними текстами, аудіо– та відеоматеріалами, цифровими бібліотеками, онлайн-платформами, іншомовними освітніми ресурсами;
- створювати власний навчальний контент;
- організовувати індивідуальну та групову роботу;
- моделювати комунікативні ситуації, наближені до реальної професійної діяльності.

Цифрове середовище створює умови для диференціації та індивідуалізації навчання, оскільки майбутній учитель може працювати у власному темпі, добирати необхідні ресурси та отримувати додаткову інформацію відповідно до власних освітніх потреб. В умовах воєнного стану кристалізуються адаптаційна та компенсаторна функції цифрових технологій. Вони дозволяють оперативно змінювати формат освітньої взаємодії, поєднувати синхронну й асинхронну роботу, організовувати навчання незалежно від місця перебування здобувачів освіти та підтримувати зв'язок між усіма учасниками освітнього процесу. Тобто зберігається можливість продовжувати професійну підготовку та підтримувати її основні змістові й діяльнісні компоненти. Отже, цифрові технології стають одним із ресурсів адаптивності освітньої системи, який дає змогу реагувати на зовнішні виклики.

Практична спрямованість професійної підготовки майбутніх учителів-філологів засобами цифрових технологій передбачає не лише

ознайомлення здобувачів освіти з цифровими інструментами, а передусім їх залучення до виконання практичних завдань, пов'язаних із майбутньою професійною діяльністю. Зокрема ведемо мову про:

- створення цифрових навчальних матеріалів;
- розробку мовних вправ;
- моделювання професійних комунікативних ситуацій;
- організацію онлайн-взаємодії;
- підготовку мультимедійних продуктів;
- пошук та аналіз автентичної інформації;
- виконання проєктних і проблемних завдань.

Така організація діяльності відповідає логіці праксеологічного підходу, оскільки знання й уміння набувають цінності через їх практичне застосування та здатність забезпечувати конкретний професійний результат.

Окремої уваги потребує поєднання традиційних та інноваційних форм професійної підготовки. Цифрові технології не мають повністю витіснити традиційні способи організації навчання, а можуть доповнювати їх, розширюючи можливості професійної та мовної підготовки. Досвід іншомовної освіти в зарубіжних країнах та його осмислення в українському педагогічному контексті засвідчують важливість адаптації сучасних цифрових практик до конкретних умов функціонування закладів вищої освіти [2]. Для української системи освіти це особливо актуально в період воєнного стану, коли технологічні рішення мають відповідати не лише загальним тенденціям цифровізації, а й реальним умовам організації освітнього процесу.

Отже, цифрові технології доцільно розглядати як один із важливих чинників забезпечення стійкості, адаптивності та практичної спрямованості професійної підготовки майбутніх учителів філологічних спеціальностей в умовах воєнного стану. Їхня педагогічна цінність визначається не кількістю використаних цифрових інструментів, а тим, наскільки доцільно вони інтегровані в освітній процес і наскільки сприяють досягненню конкретних освітніх та професійних результатів. Практиологічний підхід у цьому контексті забезпечує необхідну практичну спрямованість цифровізації, орієнтуючи майбутніх учителів не лише на оволодіння сучасними технологіями, а й на їх свідомий, раціональний, обґрунтований та результативний вибір і використання у майбутній професійній діяльності.

Література

1. Godwin-Jones, R. (2018). Emerging technologies: Using mobile technologies to develop language skills and cultural understanding. *Language Learning & Technology*, 22(3), 2–11.

2. Onishchuk I., Ikonnikova M., Antonenko T., Kharcenko I., Shestakova S., Kuzmenko N., Maksymchuk B. Characteristics of Foreign Language Education in Foreign Countries and Ways of Applying Foreign Experience in Pedagogical Universities in Ukraine. *Revista Românească pentru Educație Multidimensională*, 2020. №12(3). Pp. 44–65.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-651-8-54>

ГЕЙМІФІКОВАНЕ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ З ВИКОРИСТАННЯМ ПЛАТФОРМИ «WORDWALL» У 5 КЛАСІ ЗАКЛАДІВ ІЗ УГОРСЬКОЮ МОВОЮ НАВЧАННЯ ЯК ФАКТОР ПІДТРИМКИ МОТИВАЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Павлович Юдіта Павлівна

доктор педагогічних наук,

доцент кафедри філології,

Закарпатський угорський університет імені Ференца Ракоці II

м. Берегове, Україна

В умовах воєнного стану та постійних безпекових викликів освіта України зіштовхнулася з нагальною потребою переосмислення традиційних підходів до навчання. Особливо гостро це питання постає в контексті викладання української мови у 5 класі закладів загальної середньої освіти з мовами національних меншин (зокрема угорською), де перехід до адаптивного дистанційного або змішаного навчання істотно ускладнює процес опанування державної мови. Специфіка білінгвального середовища, мовний бар'єр та психоемоційне напруження школярів у період війни призводять до відчутного зниження пізнавальної мотивації та одноманітності освітнього процесу. За таких умов традиційні репродуктивні методи виявляються малоефективними, тому виникає необхідність впровадження гейміфікованого навчання, що дозволяє зберегти внутрішню мотивацію учнів, знизити рівень тривожності.

Використання навчальних ігор сприяє активізації уваги учнів та їхній трансформації з пасивних слухачів в активних учасників освітнього процесу. Мультимедійний супровід (звукові та візуальні ефекти), а також механіка гейміфікації (система балів, рейтинги тощо) створюють потужний стимул для пізнавальної діяльності. Ігри мінімізують в учнів рівень стресу та нівелюють страх перед викликами» [1, с. 14].

За твердженням А. Долинського та Л. Кравченко [3], застосування гейміфікаційних елементів в освітньому процесі суттєво спрощує